

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak platit na internetu

Počet lidí nakupujících zboží přes internet stále roste. Rozumná cena a detailní informace o jednotlivých výrobcích, to je podle výzkumů hlavní motivace kupujících. Představte si následující situaci: uvidíte na internetu výhodnou nabídku, která vás zaujme. Jak potom ale za zboží či službu zaplatíte? Jaké jsou možnosti, které můžete využít?

Nákupu zboží nebo služeb přes internet využilo v posledním roce 55 % internetových uživatelů, což znamená více než 1,5 miliónů lidí. To ukázal výzkum elektronické komerce s názvem On-line shopping 2003 realizovaný loni již počtvrté společností GfK Praha. Ve srovnání s minulým výzkumem znamená toto číslo opět nárůst. Informace byly získány od více než tisícovky internetových uživatelů a následně převáženy podle výsledků penetrace internetu. Nejžádanějším zbožím zůstávají knihy a časopisy, které si koupilo 35 % internetových nakupujících. Ze služeb vede nákup lístků na kulturu, rezervace ubytování či nákup zájezdu.

Objednávka zboží přes internet je jednoduchá, jak ale za zboží zaplatíte? Z jakých variant můžete volit? Otázka platby za zboží či služby zakoupené na internetu je nejčastěji diskutovaným tématem. Většina obchodů se snaží svým zákazníkům nabídnout co nejvíce možností zaplacení. Úhrada zboží může být realizována zejména následujícími způsoby:

Platební kartou

Platit přes internet lze **embosovanou platební kartou**; elektronické karty tuto službu neumožňují. Pro placení kartou přes internet jsou obvykle dávána zejména následující doporučení: platit na známých, prověřených serverech (např. obchody certifikované Asociací pro elektronickou komerci: značka Nákup bez obav) a odesílat údaje o kartě vždy pouze jedním z bezpečnostních protokolů (začátek adresy místo http:// stránka začíná https://). Dále je vhodné kontrolovat výpisy transakcí. Při platbě klient zadává zejména údaje o kartě; obvykle vyplní číslo karty (**kreditní** i **debetní** embosované, vydané libovolnou bankou na světě), datum expirace, dále bezpečnostní kód, popř. typ karty do formuláře zobrazeného na stránkách internetového obchodu. Většinou se přidává i informace o držiteli. Mezinárodně platné karty (embosované) lze použít v našich i zahraničních e-shopech.

Některé tuzemské banky chrání vydané karty před platbami na internetu. Pokud chce takovou kartou její držitel platit na internetu, musí o „odemknutí“ svou banku požádat (služba může, ale nemusí být bezplatná, např. v Komerční bance stojí odemknutí 50 korun; u eBanky lze vyřídit na internetové stránce účtu). Dále lze obvykle nastavit různé prvky ochrany – zejména limity pro použití karty na internetu (popř. jsou tyto přednastaveny a lze je měnit). Banky placení přes internet obvykle svým klientům nedoporučují. Proto jsou vydávány **internetové platební karty** - typ EC/MC nebo Visa - vydává Komerční banka, GE Capital Bank, eBanka). Virtuální karta je v zásadě číslo (lépe řečeno soubor čísel), které zákazník získá výhradně pro platby po internetu. Tato karta je přitom navázána na běžný účet jako klasická debetní karta. Také u virtuální karty je možné nastavit limity (počet transakcí či limit výše platby). Tyto karty jsou navíc obvykle podrobeny přísnějšímu monitoringu transakcí, zejména neobvyklých. Internetové karty bývají levnější než karty standardní (max. 150 korun ročně). Platit však můžete za případné změny limitů (podobně jako u běžných karet, závisí na ceníku jednotlivých bank).

Mezi bankami v přístupu k internetovým platbám standardní platební kartou existují značné rozdíly. Například GE Capital Bank odemknutí svých embosovaných karet pro internetové transakce vůbec neumožňuje a zájemcům o platby kartou přes internet nabízí výhradně karty virtuální.

Placení bankovními kartami přes internet v ČR příliš rozšířené není - mnoho obchodníků jej nenabízí. Na vině je kromě obavy o bezpečnost operace jistě i fakt, že kromě jiných poplatků platí obchodník bance procenta z každé realizované transakce. Obchodníci ale zároveň často namítají, že banky s nimi smlouvy o zúčtování internetových plateb nechtějí vůbec uzavírat. Speciálním typem platby kartou přes internet jsou transakce typu MO/TO (Mail Order/Telephone Order). Jsou umožněny opět pouze u karet embosovaných. Například při platbě prostřednictvím Mail Order je zákazník přenesen do předvyplněného formuláře, klient doplní údaje (číslo karty, datum expirace, kontrolní kód, adresu a jméno, částku a souhlas s jejím převedením na účet obchodníka plus vlastnoruční podpis) a odešle jej obchodníkovi. Ten poté ověří platnost karty a obdrží ověřovací kód; dále vyplní stvrzenku o platbě, na základě čehož je mu platba připsána na účet. Podobně (avšak logicky s jiným zprostředkujícím médiem) funguje Telephone Order, kde jsou platby telefonicky ověřovány.

Další možnost platby kartou na internetu skýtají **nákupní úvěrové karty** - O.K. karta, Yes karta či karta Aura. Při placení je zákazník požádán o údaje, které jsou nutné k provedení autorizace, kterou si před dodáním zboží obvykle provádí sám obchodník. Současně s převzetím zboží podepisuje kupující "prodejní doklad". Z tohoto důvodu je nutná přítomnost majitele karty při převzetí zboží. Platba probíhá převodem z úvěrového účtu zákazníka na bankovní **účet** obchodníka. Princip placení těmito kartami lze přiblížit na případu Aura karty. Po zvolení způsobu placení touto kartou je zákazník přesměrován na server společnosti Cetelem, kde vyplní údaje o sobě i své kartě (přenos dat je šifrován). Po schválení žádosti je informován od realizaci platby; částka čerpání se na úvěrovém účtu začíná úročit až po doručení zboží.

Užití elektronického platebního prostředku na dálku (zákon o platebním styku, paragraf 18)
Jestliže bylo užitó elektronického platebního prostředku, a) aniž byl fyzicky předložen, nebo b) bez identifikace držitele osobním identifikačním číslem nebo bez identifikace jiným způsobem, neumožňuje-li podstata elektronického platebního prostředku jeho fyzické předložení, a prohlásí-li držitel, že tento elektronický platební prostředek neutil, má právo požadovat od vydavatele neprodlené vrácení peněžních prostředků odčerpaných takovýmto užitím elektronického platebního prostředku

Placení pomocí služeb **internetového bankovníctví**

On-line platbu prostřednictvím **platební brány** eBanky může provést každý, kdo má účet u tohoto bankovního ústavu. Klient eBanky se při placení přenesse na server této banky, kde elektronickým klíčem potvrdí předem připravený příkaz k úhradě. Platby jsou bezpečné proto, že probíhají prostřednictvím systému samotné banky. Možnost zaplatit touto cestou za zboží či služby zakoupené na internetu nabízí přes 670 obchodníků.

Podobně lze platit pomocí platební brány Živnobanky - pomocí systému Netbanka. Tento systém je ovšem daleko méně rozšířen (necelých dvacet obchodů). (Zaplatit lze samozřejmě i pomocí internetového bankovníctví nesvázaného se systémem obchodu či analogicky i pomocí **GSM Banking**, popř. jiného kanálu přímého bankovníctví.)

Jedním z dalších způsobů, kterým bylo možné platit při nákupch zboží či služeb přes internet, byly mikroplatby, zejména společností Villusions (I like Q) nebo Computer Press (Monetka). Poté, co díky novele zákona o platebním styku s platností od 1.1.2003 virtuální platební systémy operující s fiktivní měnou svou činnost přerušily (s Computer Press nyní probíhá správní řízení ČNB o udělení souhlasu s vydáváním elektronických peněžních prostředků), začal rozvoj placení za obsah prostřednictvím technologií, které nabízejí provozovatelé mobilních sítí. Je to zejména **T-Mobile m-platba**: tímto

způsobem lze platit za zboží a služby zakoupené na internetu do výše 350 korun. Podmínkou pro použití služby je, aby klient byl zákazníkem T-Mobile a měl m-platbu aktivovanou (telefonicky či přes internet). Platba potom u obchodníka, který tento způsob úhrady nabízí, vypadá následovně: při zvolení tohoto druhu platby budete přesměrováni na platební bránu T-Mobile, kde se přihlásíte pomocí uživatelského jména a hesla. Po rekapitulaci informací o obchodníkovi a objednávaném zboží je klient vyzván k potvrzení platby, poté je pomocí sms zprávy informován o výsledku platby. Tarifním zákazníkům je poté částka za zboží či službu zúčtována v pravidelném vyúčtování, u předplacených karet je stržena z kreditu. Placení tímto způsobem se týká zejména elektronických časopisů či inzertních nebo herních serverů (jejich počet je dosud malý). V pilotním provozu systém objednávky přes **tarifikované sms zprávy** (rovněž u T-mobile).

Další nabízené způsoby plateb při nákupu přes internet jsou již méně „internetové“, i když právě nejčastěji používané. Na **dobírku** stále nakupuje zboží přes internet většina zákazníků, a to zejména při prvním kontaktu s daným internetovým obchodem. Dalším častým způsobem úhrady je platba **bankovním převodem**. Příkazem k úhradě zákazník převede peníze na účet prodejce, který mu v okamžiku obdržení pošle objednané zboží. Dochází tím k prodloužení nákupního procesu. Dále lze platit např. složenkou či šekem.

Jaký je vývoj? Internetové prodejny hlásí nárůst tržeb, banky či společnosti spojené s platebními nástroji na internetu potvrzují, že čeští zákazníci si na způsob úhrady přes internet (prostřednictvím karet, provázané platební brány) zvykají stále více, přičemž se dá očekávat další nárůst zájmu o tyto platby. Nevýhody jednotlivých elektronických způsobů úhrady pro klienta však spočívají obvykle zejména v jejich omezení - na jednu banku či společnost, případně v rozsahu uplatnění (např. právě platba platebními kartami na internetu v ČR).

Nakupujete na internetu? Který způsob úhrady zboží preferujete? Jaké máte s nákupy a platbami on-line zkušenosti? Napište nám, těšíme se na vaše názory a zkušenosti.

Zdroj: www.fincentrum.cz